Amatiño

Euskadi Informazio Gizartean: letra txikiaren ordua

Nafarroak eta Euskal Autonomi Erkidegoak badute jadanik plan ofizial bana, Informazio Gizartearen erronkari nork bere indarrez erantzun ahal izateko. Ez dira, ordea, hutsetik hasten, Foru Gobernuak (2001) zein Eusko Jaurlaritzak (2002) euren asmoak egituratu eta aurkeztu orduko tokian tokiko hiritarrek, enpresek eta herri-administrazioek oinarrizko bide dezente jorratua baitzuten aldez aurretik edota aldi berean behinik behin. Famili-baitango Internet lotura-datuei (EGM) bagagozkie, EAEn lautik batek (%25,1) zerbitzua zuen 2001eko udazkenean eta Nafarroan ia bostetik batek (%17,3). Nafar prozesua geldoago gertatzen ari da, 1997tik (%4) honako lau urteotan lau bider gehitu baita, EAEn ordutik (%2,5) hona hamar aldiz biderkatu den bitartean. Jauzi nabarmen honetan zerikusi handia izan dute Eusko Jaurlaritzak (%58) eta aurrezki kutxek (%42), «Konekta Zaitez» programa dela-eta, eskainitako 30,36 milioi €ren dirulaguntzek.

Auskalo gero zer gertatuko ote den hurrengo lauzpabost urteetan, egitarau ofizialak ez baitira berez aski hiritarren ohiturak, enpresen erabilpenak eta funtzionarioen jarrerak besterik gabe irauli ahal izateko, nahiz eta, itxuraz behintzat, asmo horretan nahiko diru eralgi. Hain zuzen ere, herriz herri banda zabala hedatzeko indarrean jarri behar izango den 130 milioi €ren ekintza publiko-pribatuaz gainera, Eusko Jaurlaritzak 433,5 milioi € xahutuko ditu 2002tik 2006ra bitartean, Nafar Gobernuak 2001etik 2004ra ia 58 milioi jarriko dituen artean. Beraz, Nafarroan 10,50 € biztanleko lau urtez eta Euskal Autonomi Erkidegoan 20,60 € biztanleko, bost urtean.

Dena den, plana plan eta dirua diru, letra txikiaren ordua da. Mundu guztiak aho betez iragartzen zuen iraultza digitala heldu da dagoeneko, Javier Echeverriak

aldarrikatzen duen hirugarren ingurunea alegia, eta bakoitzak jakingo du gero zer arraio egin beharko duen behingoz, datorkigun erronkari ahalik eta aproposen aurre egiteko. Barrena hamar urte daramatzagu gauza beretsuak esaten eta berresaten. Titular ponpoxoei utzi eta letra txikiari heltzeko ordua da.

Hiru urte barrurako helburu zehatzak

Euskadi Informazio Gizartean planak konpromiso politikoaz, eraldaketa ekonomikoaz, etorkizun digitalaz eta urratu beharreko ildoez hainbat abiapuntu biltzen ditu, baina baita lortu nahi diren helburu kuantitatibo zehatz-mehatzak adierazi ere, etxean, enpresan zein hezkuntzan izango den bilakaera proposatuz.

Hona, hiru taula. 2001eko egoera Eustaten datuak dira eta helburuak, berriz, planak 2005erako aurreikusten dituenak:

HIRITARREN ERABILPENA	2001eko egoera	2005erako helburua
Ekipamendua		
Etxean ordenagailua duten familiak	%43,5	%65
Etxean telefono mugikorra duten familiak	%69,2	%80
Etxean Internetera sartzeko aukera duten familiak	%24,1	%60
Erabilera		
Interneten erabiltzaileak	%29,2	%65
Posta elektronikoa duten Interneten erabiltzaileak	%49,0	%60
Merkataritza elektronikoan jarduten dutenak	%16,9	%35

ENPRESA ARLOA	2001eko egoera	2005erako helburua
Enpresak (10 langile edo gehiagokoak)		
Interneterako sarrera duten enpresak	%76,6	%92
Posta elektronikoa erabiltzen duten enpresak	%74,3	%91
Webgunea duten enpresak	%29,1	%70
Mikroenpresak (<10 langile)		
Interneterako sarrera duten enpresak	%23,1	%50
Posta elektronikoa erabiltzen duten enpresak	%20,1	%45
Webgunea duten enpresak	%2,6	%8
Informazio eta Ezagutza Teknologien Sektorea		
Langileak (1999)	24.952	40.000

HEZKUNTZA ARLOA	2001eko egoera	2005erako helburua
Ekipamendua: Internet banda zabaleko konexioa		
Lehen Hezkuntzako ikastetxeak	%14,8	%100
Bigarren Hezkuntzako ikastetxeak	%81,4	%100
LH eta Unibertsitate ikastetxeak	%100	%100
Edukiak		
Lehen eta Bigarren Hezkuntzako edukiak Interneten	%5	%40
LH eta Unibertsitateko edukiak Interneten	%5	%40

Esan bezala, 2001eko datuak direnak dira, Eustatek gaur egun eskuartean dituenak. Helburuak, ordea, Europarekiko konbergentziaranzko bidean planak proposatzen dituenak. Izatez, estimazioak baino ez dira, nekez segurta baitezake inork hiritarren joerak nondik abiatuko diren eta, gainera, auskalo ipar europarren bidetik nahitaez abiatu beharko luketen ere. Alferrik da eskandinabiar herriak eredutzat jotzea baldin klimaz, izakeraz, lagun-giroz eta, nolabait esateko, kalezaletasunez ere euskaldunak arras desberdinak bagara.

Administrazioak ezin sarearen edukiei erantzun

Euskadi Informazio Gizartean deritzan plana dezente ondo hartua izan da, egia esan. Oro har sektore guztiek, edo gehienek behintzat, harrera ona egin diote, segurutik euretarik askok plana egituratu, burutu eta aurkeztu aurretik neurri batez zein bestez parte hartzeko edo iritzia emateko aukerarik izan duelako.

Izan ere, alderdirik kritikatuenak ez dira izan planaren aurretikako diagnostikoa, proposatzen dituen jarduera-ildoak edota agintzen dituen aurrekontuak, abiapuntu honetan Euskal Administrazio Publikoak azaltzen dituen webgune eta pegorak baizik, edukiak agertarazteko eta eguneratzeko orduan Administrazioa ez baita batere asmatzen ari.

Planari bagagozkio, azaleko-edo kritika honek ez du lar garrantzirik, mamiari baino itxurari datxekio-eta, baina oihartzun handia du eguneroko erabiltzaileen artean,

plan handi-mandien gainetik eta milioika euroren aurrekontuen azpitik pantaila aurrean «bizi» direnek pantailaren onurak eta malurak bertatik bertara bizi baitituzte beste ezer baino lehen.

Administrazio Publikoari webgune onak eskatzen zaizkio internautaren aldetik eta erakundeak lotsaz eta ezinez dira, sarri, internautaren aurrean. Baina arazoa zuzena izanik, eztabaida okerrekoa da. Administrazio Publikoak ez baitu barne-egiturarik behar bezainbateko eduki ganorazkorik eskaintzeko eta, hasieran, diruaren diruz, itxurak egin ditzakeen arren, luzera irtenbideak ekintza pribatuaren bitartez etorri beharko baitu, ezin bestean etorri ere.

Administrazio Publikoak behingoz ulertu behar du Internet —lehenago multimedia, irrati-telebista, zinema edo prentsa bezalaxe— eduki aproposak eskaini behar dituen beste komunikabide-mota berri bat baino ez dela, eta ekintza publikoari, zuzenean behintzat, horrelako batere kudeaketarik ez dagokion bezalaxe, Internet ere ekintza pribatu gisako enpresen esku utzi behar dela. Zentzu honetan, ez da gero kasualitate hutsa Kataluniako Generalitateak Internet-esparrua TV3ri luzatu nahi izatea.

Eusko Legebiltzarra, Finlandiara

Hurrengo ekainean Finlandiara joateko asmotan ari da Eusko Legebiltzarraren Industria Batzordea, hango Informazio Gizartearen planak zertan diren ikusi ahal izateko. Finlandia munduko herrialderik aurreratuenetakoa da Informazio Gizartearekiko teknologietan eta, teoriaz behintzat, eredu ona da esparru hau garatu nahi duen edonorentzat.

Finlandiako Informazio Gizartearen Fundazioa Legebiltzarraren egiturapean dago, Jaurlaritzaren ardurapean egon beharrean. Horrez gainera, Legebiltzarrak berak *Etorkizun Batzordea* du, hurrengo hamabost urterako egitasmoak-eta ikertzen, aurreikusten edo asmatzen aritu ohi dena.

Informazio Gizartearen arlo honetan ospetsua da Tampereko Parke Teknologikoa, non, besteak beste, e-Business Zentro Teknologikoa, Informazio eta Ezagutza Teknologien Expertice Zentroa eta Nokia multinazionala kokaturik dauden.

Telekomunikabideen liberalizazioaren zailtasunak

eEurope 2002 deritzan ekintzaren helbururik nabarienetakoa ahalik eta Internetik azkarren, merkeen eta seguruena eskaintzea da. Helburu hau lortzeko beharrezkotzat jo da telekomunikabide-sektorearen liberalizazioa, lehendanik dirauten monopolioak gainditu eta zerbitzu anitza erakar dezakeen merkatu-lehia bideratzeko. Hala ere, liberalizazioak ez du orain arte lehiakortasun nabarmenik erakarri eta europar merkatuan nagusi izaten jarraitzen dute historian zehar monopolio izandako operadoreek, besteak beste ondoko arrazoiak tarteko:

- Demasak dira operadore berriek egin beharreko inbertsioak.
- Zorrotzak, merkatuan sartzeko baldintzak.
- Operadore historikoek dituzten sareak monopolio garaian zabaldutakoak dira, lehiarik gabe eraikiak eta oraingoz amortizatuak.

Ondorioz, tarifak murriztu eta lehiakideen kopuru a gehitu arren, egoera ezer gutxi aldatu da liberalizazioa indarrean jarri zenetik hona, eta honetaz jabetzeko oraintsu arteko operadore monopolistek mantentzen duten merkatu-kuota ikusi besterik ez dago: Belgikan, %98; Espainian, %92; Holandan, %88; Italian, %85; Frantzian, %81; Euskal Autonomi Erkidegoan, %68; Erresuma Batuan, %65 eta Alemanian, %61. Beraz, praktikan, azken hiru inguruneotan baino ez dago egiazko konpetentziarik.

Horrez gainera, europar merkatuan nagusi izaten jarraitzen duten operadore monopolista-ohiek ez dute banda zabalean Europako Batasunak itxaro zuen besteko inbertsiorik egin, aldi berean XDSL teknologia berria agertu

baita (betidaniko kobre-pareaz baliagarri dena), gaur egun eskain daitezkeen zerbitzuetarako aski dena.

Egoera hau Telekomunikabideetako europar ministroek aztertu zuten orain hurrengo Gasteizen eratutako bileran (otsailaren 20 eta 21ean). Bilduen ustez, nekez esan daiteke liberalizazioak egiazko konpetentziarik erakarri duenik eta, XDSL teknologiaren «errazkeriak», banda zabalaren hedapena atzeratu ez ezik, hiritar guztientzako Internet unibertsalaren atzerapena eragin omen dezake luzera.

Euskal zinemak industria izan nahi eta ezin

Angel Amigok idatzia da:

> Imagino un audiovisual, como me imagino Euskadi en el futuro: plurilingüe, muy abierto al mundo, con raíces profundas en nuestra personalidad, produciendo o coproduciendo todo tipo de historias populares, elitistas, simples, pero existiendo industrialmente. Algo que no tengo claro que pueda ocurrir. Siempre habrá vascos haciendo cine, pero eso no es industria (*Veinte años y un día*, Donostia, 2001).

Zinema ia betidanik izan da industria Iparramerikan, eta Europan, aldiz, kultura, bart iluntzera arte. Orain dela 70 urte Franklin Rooseveltek eragin zuen «New Deal» delako ituna (1933-1939) AEBetako ekonomia sustatzeko eta, indartu beharreko industri-sektore estrategikoen zerrendan, zinemagintza sartu zuen. Europako Batzordeak, aldiz, industria eta kulturaren arteko desberdintasuna arautu beharra sumatu berri du oraindik orain (Brusela, 2001-09-26).

Gaur egun ez da inondik ere zalantzarik ikus-entzunezko sektorea industria denik. Eta industria galanta gainera, 2000 urtean 1.922 milioi €ren ekoizpenak fakturatzeko gauza izan baitzen Espainiar estatuan bakarrik, zinema, telebista, bideo, DVD eta bideojokoen artean. Sektorea jabetu da, noski, bere garrantziaz eta kulturatik industriara migratzen hasia da, Kulturaren subentzio-esparrutik Industriaren laguntza-egitarauetara alegia. Prozesu hau

Europa guztian gertatzen ari da eta baita, jakina, Euskal Herrian ere, Industriaren diru-iturriak Kulturarenak baino oparoagoak direlakoan, besteak beste. Baina lehiatila aldaketa hori ez da horren automatikoa.

Europako Batzordeak sektorea ikertu zuen iaz eta bere baitan biltzen diren industria eta kultur-helburuak bereiztu eta arautu. Batzordeak begi onez ikusi ditu tokian tokiko kultur-nortasuna sustatzeko bertoko Administrazio Publikoak eskain ditzakeen dirulaguntzak, baina beti ere kultur-alderdia bera suspertzeko soilik eta ez merkatuan ari diren ekoiztetxeen lehiakortasuna kulturaren atxakiaz desorekatu eta baldintzapetzeko.

Frantziak 1998an aditzera emandako irizpideen arabera, Industriaren laguntza-egitarauek inbertsioa, lanpostuak edo teknologia berriak areagotzeko izan beharko dute, ekoizpenak era batekoak zein bestekoak izan. Kulturaren subentzioak, ostera, edukiak, hizkuntza edo kultur-ondarea babesteko izango dira, industri-azpiegitura indartu ez arren.

Hau da, gure eremu hurbilean ulergarri izan daitezkeen bi adibide aipatuko baditugu, ETBk eta IBAIA Euskal Ekoizleen Elkarteak hiru urterako sinaturiko 270 milioi €ren ituna Kulturari dagokio eta REC Grabaketa Estudioak Donostiako Zuatzu Enpresa Parkean egindako 820.000 €ren inbertsioagatik jasotako 140.000 €, Industriari. Beraz, diru-eskabidea egiteko lehiatilak lehengo lepotik burua.¶